

Vbogi viničar pa je, da bi tudi za njegovo kravico kaj ostalo, s slamo po malem delal in tako so zajci slamo na stran potisnili in mlada drevesca poškodovali. Stopimo še dalje; ob Dravi imam zapuščen nerodoviten log, kateri je večinoma z peskom pokrit. Ker pa kot poljedelec nečem, da bi kak kos zemlje brez koristi ostal, naročil sem pri erarični drevesnici v Celji 1000 borovih in smrekovih mladik, jih tukaj posadil, kjer so lepo uspevale, pa tudi sem je prišel ta nebodigatreba in skoraj vsa mlada drevesca obrizel. Tudi akacije mojega soseda je hodil ta požeruh glodat.

Kako škodo zajci, jazbeci in tudi fazani na polji pri pšenici, rži, koruzi, krompirji i. t. d. narejajo, ve le najbolje poljedelec, ki škodo trpi.

Tako toraj zgleda kmet. On more poleg družih nadlog za gospode lovce še divjačino rediti. Ako pa se komu zavoljo škode potožiš, pa ti reče: „ja, saj znaš zato tudi odškodnino dobiti.“ Seveda, pa zmed 100 kmetov si bo komaj eden upal pred okrajno glavarstvo stopiti in za odškodnino prositi, ker vsak ve, da bode pot skoraj gotovo zastonj. Če pa že res do obravnave pride, pa se mu tam reče „zglihajte“ se, drugači bote mogli še komisjon plačati in res odškodovan posestnik boječ se stroškov komisjona se poda in reč je s par goldinarji poravnana.

Zadni čas je, da primemo reč na pravem konci, ker tukaj bo pomagalo le radikalno sredstvo.

Mi zahtevamo torej sledečo lovsko postavo:

1. Vsakdo imej pravico po vsem svojem posestvu divjačino, posebno največje škodljivce, zajce, loviti ali tudi z vsem mogočim sredstvom pokončavati.

2. Prayde, ki se tičejo po divjačini povzročene škode, naj padajo v tisto vrsto tožb kakor spadajo sploh tožbe za odškodnino. Štajerc.

So konzumna društva koristna?

Vsi stanovi se organizujejo, da bi svoj položaj zboljšali. Obrtniki delajo skupno, da bi se židov in

prileže se mi vseedno dobro; zdaj bom nehal piti in začel žlempati — pijančevati.

Čez nekaj časa na to pride pader k svojemu lesenemu vinogradu pogledat, kako vino na solncu zori, najde korito prazno in osla polnega. Niti zrela vinska jagoda ni tako lepo okrogla kakor zdaj naš osel ki začne z glavo kimati, z gobcem smrkati in slednjič lepo svoj i—a, i—a peti in si misli: jaz tudi kaj doprinesem, da se kakor živina nažlampam. Pader hiti v krčmo: „Čegav je ta osel od zunaj?“ Kmet pa ravno dremlje in le sem in tja malo pogleda in godrnja: „Kaj! od enega osla govorijo? zato se moram pa jaz potegniti. Osel je moj.“ „Tako tudi bo“, pravi pader „in ti kmet mi boš tudi škodo povrnil. Polno korito vina mi je tvoj osel požrl. Vsa trgatev je proč.“ „Sem mu li jaz ukazal, da naj tvojo brozgo izpije?“ vpraša kmet. „Ti imaš svojega osla privezati, da se ne bo odtrgal in škode delal. In ako tvoj osel škodo naredi, boš ti zato odgovoren.“ Polno korito vina boš plačal ti! zastopiš?“

Na to se kmet razjezi. Po divje se vzdigne, vsekne in pravi: „Pader, ko bi ti tvoje vino tam imel, kamor sliši, namreč v klet in bi moj osel zraven prišel, še le potem bi znal ti razsajati. Ako kmet v

krošnjačev rešili; učitelji snujejo društva, da bi svoj zaslužek povikšali in celó advokati so za sebe zadnji čas večje shode sklicali, pri katerih so po državi pokali, ker po novem pravnem civilnem redu pri dolgovih petih goldinarjev tožbeni stroški več 30 goldinarjev znesti ne smejo. In kmet? Ja temu so trikrat večje davke na rame naložili kakor komu drugemu in zakaj? prvič zato, ker on s svojim posestvom nikamor iti ne more in drugič zato, ker si pomagati ne ve, če se mu krivica godi.

In ker nikdo kmetu pomagati noče, zbrali so se konečno tu in tam gospod župnik, kaplan in nadučitelj skupaj in rekli: „Kaj je treba, da kmet svoj denar trgovcu nosi! Ustanovino konzumno društvo in potem ostanejo groši kmetu.“ In tako so 100—150 vdeležnikov skupaj zbornali in vsaki je mogel 2—3 goldinarje plačati zato, da bo potem pri „konzumu“ kupovati smel. Pri tem mislijo vsi, župnik, kaplan, nadučitelj in kmetje, da bojo kmali bogatini postali. O vi zaslepljenci! zakaj niste tudi vašega kramarja v vašem kraju bližje pogledali. Uložec se muči že 20 let, on razume v svojem mezincu od trgovine več kot celi župnik, kaplan in nadučitelj n proti vsemu temu še ni bogat postal in le s trudom in stisko svoje dolgove plačuje, če tudi od zore do mraka za „pudelnom“ stoji in mu žena in otroci pri kupčiji pomagajo.

Tako je tudi vsepovsod pri konzumnih družtvih bogatija izostala. Tam je blago slabše kakor pri kramarju, ker gospoda župnika in kaplana je židovski agent „našmiral“, dohodke tega podjetja je pa komi, ki se ga je nastavilo, porabil. Ko bi ti ljubi kmet tudi vedel, koliko se je neprevidoma za tvoj denar za napravo in osnovo društva izalo, koliko nepotrebnih potov in kazni že izplačalo, bi se za glavo prijel. Daj si od teh gospodov družtvne raune in knjige predložiti in videl boš, če si malo prebisan, kam vas bo še konzum spravil.

Na vse to pridejo vsakovstna plačila, ker upniki pritiskajo, če tudi so gospdje morbiti blago na

krčmi sedi, osel gre pa na dvočišče, ima osel prav. In ako je osel žejen in gre k volnjaku, ima tudi prav. Ako pa je v vodnem koritu slaba voda in jo živinče pije, pa nato zboli, no, kdo je pa potem kriv? tisti, ki je vodo pokvaril. Vi bote plačali pader, od vas bom zahteval zdravega osla, če mi ta pijani pogine.“ Ko pader vidi, da je ta kmet budalo zasukal, postane vljudno divji, gre k sodnji in teži oba, kmeta in osla. No — dobro! Sodnik jih poliče. Pader je hvala Bogu zdrav in je o pravem času na mestu. Kmetu je v želodcu slabo, pa prišel je vendar. Osla pa strašno glava boli in ne more priti. „Ti je težka reč“, pravi sodnik, „za kaj tacega mi nimamo postav. Osel ni nikogar umoril, ni nič ukral, nikogar razžalil, nikdar copral ali ščuval, res — tako potenega človeka kakor je ta osel, še nisem kmali pred seboj imel in tega naj jaz krivega spoznam? Jaz meam tedaj popolnoma po pitnih pravicah soditi. In tu imamo mi dva slučaja, namreč: plačujoči gost in prosti gost. Povej mi ljubi pader, je li osel sedeč ai stoječ pil?“ Klopi mu nisem tje postavil“, odgovori pader. „Ako je tedaj osel pil stoječ“, reče na to sodnik, „je to stoječe pitje vzeti bilo za častno in temu ni ugovarjati.“ Tako je prišel naš pijani osel do svoje častne napitnice,

menico (veksel) vzeli, a denarja ni in zopet more kmet v žep poseči, ter namesto, da bi dobiček potegnili, svoje vplačane deleže podvojiti.

Nekaj so pa vseeno dosegli in to je: kramarja s katerim so prej več let v prijaznosti skupaj živeli in z njim kupčije delali, tega so vničili.

Ljubi kmet, na tak način ne gre. Kdor ti hoče pomagati, mora ti pred vsem kredit z malimi obrestmi preskrbeti. Poljedelstvo nese dandanés komaj 3 procante, toraj moraš ti, ako nočeš sam sebe pokopati, posojilo tudi proti 3 procentom dobiti. Pa kako? hranilnice zahtevajo 5%, nekatere posojilnice celo 6—7%, s tem ti pa ni pomagano. Reci svojim zabitim poslancem, da naj, mesto da bi se deželni zborov izogibali, tam zahtevajo, naj zbor namesto stroškov, ki jih za malo koristne železnice izda, rajši nekaj milijonov za zadolženega kmeta porabi in mu posojilo proti 3% obresti preskrbi. Svojim ravno takim državnim poslancem pa vpij na vse grlo, da naj v državnem zboru tako dolgo razsajajo, dokler se nepravični zemljiški davek ne zniža. To ti bo pomagalo, ne pa konzumna društva.

Posojilnice in hranilnice po Raiffeisen-ovi sestavi.

(Konec.)

Dalje pomisli, da so činži, ki jih bodeš plačeval tudi za to toliko nizki, ker takošno društvo nima namena kapital skupaj spravljati, ampak ima namen le zboljšati gospodarske razmere svojih udov, in ravno zato je tudi pri tako skrbnem in previdnem delovanju mogoče, da je činž, ki ga ti od izposojenega denarja za komaj $\frac{1}{3}$ (edno tretjinko) procenta višji plačaš kakor pa so tisti procenti od katerih posojilnica oziroma hranilnica plačuje za sprejete denarne vloge.

Pa ne samo do sedaj povedane prednosti imajo Raiffeisen-ovi zavodi, ampak oni imajo še druge smotre (cilje); oni imajo poleg družega tudi dolžnost, da te pri tvojih pridelkih in izdelkih s svojo pomočjo obvarujejo prenizkih cen, katere, ako si v stiski, gotovo nastanejo; pa saj sam veš kako da je ako ni maš denarja kadar ga potrebuješ pri rokah, a za svoje skromne potrebe pa ga imeti moraš, da si prisiljen to kar za prodati imaš skoraj na polovico zastonj od hiše dati. —

Glej! na tak način pa, ako se boš po gornjem receptu ravnal ti ne bode treba svojih s strahom in žuljanimi rokami pridobljenih pridelkov tudi v naprej grdim špekulantom pod nič prodajati, in to pa zato ne, ker boš lahko rekel: počakal bom z blagom tako dolgo, da poštene cene nastopijo.

Je pa teh Raiffeisen-ovih zavodov že ki tudi za skupno prodajanje deželnih pridelkov posredujejo, kar je seveda tudi velike vrednosti, ker se takó dražje proda.

Konečno ima tak zavod tudi nalogo, da zabrani kolikor mogoče razcepljenje gruntov, kar se zgodi s tem, da poseže vmes, plača hipotekarni dolg brezsrčnemu upniku, in tako izroči posestvo proti malim činžem zopet prešnjemu lastniku v roke.

Pa tudi moralčnega pomena so taka društva. Ona skrbijo da se vdomači štedenje (šparanje), da se goji poštenost, vničuje pijančevanje i. t. d. Statuti

namreč govore, da noben pijanec, igravec, slepar ali moralčno nezanesljiv človek pri takem društvu nobenega posojila dobiti ne sme. Razpor in politika se pri takem društvu tudi ne trpi.

Gotovo z veseljem mora vsakdo komur serce za ubogo zapuščeno kmetsko ljudstvo vroče bije, taka podjetja ki skrbijo za osebni kredit z nizkim činžem, srčno pozdraviti, in delovati na to, da se takih društev, in to so ravno Raiffeisen-ovi zavodi kolikor mogoče mnogo vstanovi.

Vi pa dragi kmetje tudi veste: „v slogi je moč“ zbirajte se tedaj, posvetujte se in snovajte take denarne zavode s trdnim prepričanjem, da Vam bode tudi res dober sad obrodilo.

Razne stvari.

(Letošnja kupčija s sadjam.) Več sadjerejcev se nam je potožilo, da letos, ko je sadje polno, posebno ko bode veliko jabelk, se jim sramotne cene obetajo. Uredništvo „Štajerca“ obrnilo se je takoj na štajersko sadjerejsko društvo, na štajersko kmetijsko družbo in štajerski deželni odbor s prošnjo, da naj v inozemskih in posebno tudi v Nemčiji izhajajočih časnikih naznanijo, da naj mnogi sadni trgovci k nam na Spodnje Štajersko sadje kupovat pridejo.

(Veliki poraz konzumovcev v Leskovci.) V nedeljo dne 15. t. m. imele bi se v Leskovci vršiti za občinski odbor nove volitve in gospod kaplan ter nadučitelj gospod V. Stoklas agatirata že od 14 dni sem od hiše do hiše, da bi občinski zastop popolnoma v roke konzumnega odbora spravila. Da bi pa tudi zmagala, vporabila sta ta dva imenitna gospoda vsa mogoča sredstva, pregovarjala in plašila sta kar na debelo ter ljudi na zlorabo volilskih pravic pripravljala. Gospod nadučitelj dal se je v volilni imenik kar dvakrat vpisati, enkrat kot nadučitelj v tretji, in enkrat kot posestnik v drugi razred; gospod župnik celo štirikrat, enkrat za sebe, dvakrat za cerkev in enkrat pa za „svetega Andraža“. Na dan volitve pa se v cerkvi ni nič drugega pridigovalo, kakor od volitve. Duševni voditelj agitacije pa je bil gospod nadučitelj Stoklas, kateri je vsako volilsko sleparjenje odobril in očito tudi dvojnoglasni sistem po belgijski šegi za Leskovec adoptiral. Vzlic temu obupnemu prizadevanju doživeli so gospodje konzumovci gorostasni poraz. Ljudstvo v Leskovcu je tega konzumskega gospodarstva v občinski celici že toliko sito, da so se kmetje k mestnim volilcem po pomoč zatekli, sami pa se polnoštevilno volitve udeležili, in proti dosedajšnjim občinskim odbornikom volili. Voljeni so v tretjem razredu: Jože Vidovič s 44; Jože Vindiš s 37; Andrej Vindiš s 36 in Juri Kmetec s 34 glasovi. Dosedanji občinski predstojnik Potočnik dobil je samo 16, nadučitelj V. Stoklas pa 23 glasov in z njima podležita tudi oba druga konzumska kandidata, če tudi so bila pravilno izdana pooblastila viničarjev gg. Kasper-ja od volilne komisije ovržena. Zanimivo razvil se je volilni akt v drugem razredu. Gospod nadučitelj, kateri je že v tretjem razredu svoj glas oddal, hotel je še tudi v drugem razredu voliti, a bil od volilcev zavržen, na kar je ta „dični“ gospod suho odgovoril: „preje sem volil kot nadučitelj, sedaj bom pa kot posestnik.“ Zakonito izdano pooblastilo nekega viničarja bilo je ovrženo, gospod kaplan je pa na povelje nadščevalca — pardon — nadučitelja s pooblastilom g. Ane Repotočnik protipostavno volil, k čimur je nadučitelj duhovito opazko sprožil: „ja en kaplan je kaj družega, kakor pa en viničar!“ Vse te nesramne sleparije niso mogle zabraniti, da bi „konzurovci“ zopet ne podlegli; na kar je volilna komisija brez da bi izid volitve naznanila „jo potegnili“ in s tem volitev v prvem razredu preprečila. Tako škandalozno počenjanje teh prebrisancev zbudilo je samo ob sebi umevno med kmeti opravičeno ogorčenje, in so gospod župnik, kaplan in nadščevalc in nadučitelj prav trpke opazke slišati mogli. Kolikor mi vemo, bodo volilci se s prošnjo na okrajno glavarstvo obrnili, da bi ono tem velikim možem posel volilne ko-